

Lars-Henrik Olsen

af Bent Rasmussen

Lars-Henrik Olsen er født i 1946 i København, tog studentereksamen fra Metropolitanskolen i 1966 og aftjente sin værnepligt, men erklærede sig umiddelbart efter endt militærtjeneste som militærnægter og blev slettet af lægdsrullen. Han læste herefter biologi på Københavns Universitet og blev i 1975 cand. scient. med zoologi som hovedfag.

I studietiden var Lars-Henrik Olsen ansat i udstillingsafdelingen på Zoologisk Museum som studenterkustode, hvis opgave det var at fortælle om de forskellige udstillinger og - ikke mindst - at komme i snak med de besøgende. Lars-Henrik Olsen var også med til at opbygge en skoletjeneste, så skoleklasser kunne komme og få en særlig vejledning og orientering om de forskellige udstillinger, og det var i forbindelse med dette arbejde og den nære kontakt med børn og unge, at tanken om at skrive for dem opstod.

Lars-Henrik Olsen debuterede med bogen "Ulvene" i 1976, og den var stærkt inspireret af et omfattende studium af ulves adfærd. Siden er det blevet til 61 bøger om dyr og natur, men også den nordiske og grønlandske mytologi har interesseret ham. De tre bøger om den nordiske mytologi med Erik Menneskesøn som gennemgående figur og "Landet på den anden side" er de foreløbige resultater af denne interesse. For "Erik Menneskesøn" modtog Lars-Henrik Olsen i 1986 Danmarks Boghandlermedhjælperforenings Børnebogspris.

Historien

Også historien har fået hans store interesse. "Dværge fra Normandiet" og trilogien "Som landet lå", "Skjult i skoven" og "Ravnens skrig" tager alle udgangspunkt i historiske begivenheder, men er samtidig romaner skrevet med forfatterens ret til at digte.

Ud over Zoologisk Museum har Lars-Henrik Olsen arbejdet i Verdensnaturfonden, hvor han bl.a. var med til at starte Pandaklubber rundt om i Danmark. Desuden har han arbejdet i Danmarks Radio både i det naturviden-skabelige spørgeprogram "Lexicon" og i B. & U.-afdelingen. I kortere perioder har han været tilknyttet DR-TV, hvor han har produceret og bearbejdet naturudsendelser.

I 1980 fik Lars-Henrik Olsen Kulturministeriets Børnebogspris for bogen "Ræven i skoven", i 1981 "Preis der Leserratten" for "Das Jahr des Bibers" ("Bæverne"), i 1983 Dansk Forfatterforenings Populærvidenskabelige Pris og i 1989 Danmarks Skolebibliotekarforenings Børnebogspris.

"Dværgen fra Normandiet"

Det store romanværk "Dværgen fra Normandiet" tager historisk udgangspunkt i tilblivelsen af det berømte Bayeuxtapet i et sydengelsk kloster omkring år 1076, 10 år efter slaget ved Hastings.

Nordisk mytologi

I 1986 udkom Lars-Henrik Olsens første "mursten" med afsæt i den nordiske mytologi, "Erik Menneskesøn". Valhals guder er i svar nød, fordi Ydun med de livgivende æbler er forsvundet, og derfor henter de go'e gamle (af)guder en omhyggeligt udvalgt dreng på jorden, Erik, for at han skal frelse dem fra alderdom og undergang. Tilnavnet Menneskesøn er selvfølgelig en lille morsomhed over for Evangeliet, hvor frelsen som bekendt kom fra himlen og til jorden. I "Erik Menneskesøn" er det omvendt. Guderne har spillet fallit og må søge hjælp hos et rigtigt levende menneske!

Det fik mig med det samme til at tænke på en dejlig krøllet sentens, som jeg engang læste: "Den gode Gud må afse tid til visse forbedringer. Ellers bliver vi nødt til at finde (på) en anden. Eller vi må tage sagen i egen hånd. Det kan blive den endelige løsning."

Erik ender på jorden igen, men i andet bind, "Kampen om sværdet" falder det ham svært at tilpasse sig, fordi hans hoved er fyldt med de underligste historier. Jævnligt udtrykker han sig f.eks. på vers, der lyder som om, de er sprunget lige ud af Den ældre Edda eller anden norrøn digtning. Under en sommerferie på Læsø sammen med kæresten Marie finder den nu 16-årige Erik et gammelt sværd. Det viser sig at være det magiske sværd "Gram", og Erik hvirvles igen ind i en masse dramatiske begivenheder med og mellem guder og jætter. Det er meget tæt på at gå galt, men Lars-Henrik Olsen lader i alleryderste øjeblik go'e gamle Odin gå ind og redde Erik. "Nu er jeg endelig kommet hjem!" siger Erik til sidst, og det kunne tyde på, at han havde fået nok af ekskursioner ind i den verden, hvor myternes onde magter færdes.

"Kvasers blod"

Men Lars-Henrik Olsen lader imidlertid ikke Erik med tilnavnet Menneskesøn i fred. I tredje bind "Kvasers blod" bortføres Erik gennem Underverdenen til Jotunheim, hvor han ser al den gru og ødelæggelse, som Tor med hammeren har efterladt i sit kølvand. Sammen med jættepigen Gunlød oplever Erik ting, der får ham til at indvilge i at snige sig ind i Asgård og forsøge at stjæle skjaldemjøden - Kvasers blod - tilbage til jætterne og dermed skabe ny balance mellem aser og jætter. Men er det muligt at narre den alvidende Odin? Og er det muligt for et menneske at ændre ved udviklingen hen imod det afsluttende ragnarok, der en gang for alle er forudsagt i Vølvens spådom?

"Kvasers blod" giver ikke de to foregående bind noget efter, hvad angår spænding og dramatik, og romanens slutning er nogle manende ord fra Odin:

"Rejs nu hjem, Erik, og ryd op. Gør Jorden ren og giv menneskene freden tilbage. Giv dem alle livet i hånden, det liv vi aser skabte i fred i tidernes morgen. Bed dine venner, alle, gøre det samme. Og gør det nu, inden det er for sent! Bliver Jorden ikke reddet, er der intet hjem for nogen af os længere. Da dør vi alle: Mennesker, aser, jætter. Da vil vi blive glemt, og glemselen er den værste død." (side 373)

Unægteligt en stor opgave for en ung mand at få lagt på sine skuldre.

Lars-Henrik Olsen får på en fin måde alle de gamle historier vævet sammen i de tre murstensromaner. Det allegoriske i de gamle myter har han naturligt nok været indfanget af. Magtkampen mellem to store blokke, truende forurening, krig, menneskers ukærlige behandling af hinanden, ragnarok er blot nogle af de meget tydelige temaer, som Lars-Henrik Olsen helt klart brænder for at formidle til sine læsere i 1990'ernes virkelighed.

De to første romaner er smukt illustreret af Erik Hjorth Nielsen, men Claus Rye Niensens illustrationer i "Kvasers blod" er også værd at kigge på.

Baltikum-trilogien

Overfladisk set er de tre sammenhængende romaner historiske romaner, men læser man grundigere, er de dybt personlige og må være skrevet med en god portion Lars-Henrik Olsen-hjerteblood.

Det er i virkeligheden en kæmperoman på over 1.000 sider om ensomhed, om svigt og savn, om at finde sin identitet, krig og grusomhed, om tro og overtro, kærlighed og had, lykke, venskab, trofasthed og menneskerettigheder og - ikke at forglemme - historie. Alt sammen skrevet med Lars-Henrik Olsens velkendte energi, intensitet og nærvær, og jeg er drønsikker på, at han dristigt og flot har puttet meget af sig selv ind i hovedpersonen Svend.

Meget kort fortalt handler romanen om Svend, der som syv-årig ser sin far blive dræbt og moderen og søsteren blive bortført af slavejægere fra Øsel. Vi er i begyndelsen af 1200-tallet, og den forældreløse dreng bliver ført fra landsbyen Hesnæs på Falster til Nordsjælland, hvor han må leve et ensomt liv som hyrdedreng i et lille landsbysamfund. Den fredløse Stimand bliver hans eneste ven og lærer ham bl.a. at skære i træ.

Da Svend bliver ældre, forelsker han sig i Nena, landsbyens unge

trælpige, men han indser umuligheden i alliancen og beslutter sig til at tage med Kong Valdemar på det store ledingstogt til Estland, hvor Dannebrog iflg. sagnet faldt ned fra himlen. Svend er med i det store slag ved Lyndanise, det nuværende Tallin, og drager efter slaget sammen med nogle mænd, han kender hjemmefra, ind i landet for at plyndre landsbyerne i skolen.

Lang vej hjem Imidlertid bliver det for meget for Svend med al råheden, død, lemlæstelser, ødelæggelser, plyndringer og voldtægt, som krig fører med sig. Han flygter fra sine landsmænd og lever i et årstid i en estisk landsby, hvor han møder den smukke pige Aino, som han forelsker sig i.

Svend har imidlertid ingen ro på sig. Det løfte, han har svoret over for sig selv: at han vil befri trælpigen Nena og hendes mor, Aja, sidder langt fremme i hans bevidsthed, og han beslutter sig derfor til at rejse hjem på trods af smerten ved at skulle forlade Aino.

Hjemrejsen bliver ikke mindre dramatisk end udrejsen. Det varer et helt år, inden han omsider igen er hjemme, og det er i sidste øjeblik, for Nena ligger dybt udtæret på et uhumsk leje efter at have født "klumpen", et vanskabt barn, som gårdmandssønnen Knud har lavet på hende under en voldtægt.

Der er mange ender, der skal nå sammen i afslutningen af tredje bind, "Ravnens skrig", men uden at røbe for meget får Lars-Henrik Olsen det hele vævet smukt sammen, men han lader også nogle ender være, selv om man som læser synes, det er lidt grusomt, men sådan skal det altså være. Sådan er livet nemlig også ind imellem!

Lars-Henrik Olsen boltrer sig flot i sine historiske kilder, og han får samtidig kittet sin store biologiske viden ind i romanerne på en fin måde. Han er også et utroligt nysgerrigt væsen og får denne nysgerrighed overført til læseren, og så leger han også. Putter sjove nutidige elementer ind, f.eks. er Uffe Dannemand den første, der går i land i Estland, ligesom daværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen var den første til at besøge Estland efter frigørelsen fra det daværende U.S.S.R. Og "svenskerne holder sig tappert neutrale" hedder det et sted, et udtryk, der er hentet fra Benny Andersens "Svantes viser", men det gøres alt sammen sjovt og suverænt. De tre romaner udstråler energi, masser af spænding og ikke mindst indsigt i menneskers gode og mindre gode sider.

Fra natur til kultur

Der tegner sig en tydelig udvikling i Lars-Henrik Olsens forfatterskab fra debuten med "Ulvne" i 1976 og til "Kvasers blod", der udkom på Lars-Henrik Olsens 50-års fødselsdag i 1996. Fra at skrive om dyrene og miljøet har han bevæget sig ind i mytternes, historiernes land og videre til menneskets historie og virkelighed, men han glemmer med garanti ikke naturen. Seneste opus (61) hedder "Små dyr i skoven", og den udkom samtidigt - og meget

apropos - i Norge, Sverige, Finland og Danmark i maj i år.

Jeg er sikker på, at modtageren af Nordisk Børnebogspris 1997 fortsat vil kunne hente uendelige mængder af inspiration i historien, i naturen, i virkeligheden til endnu flere nødvendige romaner for børn og unge og andet godfolk.

Held & lykke med det!